

Dr hab. Lucyna Bakiera , prof. UAM

Wydział Psychologii i Kognitywistyki

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Styl realizacji rodzicielstwa w kontekście zmian demograficznych

Jesteśmy świadkami intensywnych przeobrażeń, które odzwierciedlają globalne zmiany społeczno-kulturowe oraz ewolucję indywidualnych nastawień wobec rzeczywistości. Zaznaczająca się współcześnie liberalizacja życia społecznego, w ramach której dominują nastawienia hedonistyczne i egoistyczne, wiąże się z dominacją autonomii, braku zobowiązań i przyzwoleniem na krótkotrwałe związki interpersonalne. Afirmacja niezależności wyraża się m. in. w rezygnacji lub odrzucaniu decyzji rodzinnych. Ponowoczesność oferuje szeroką gamę aprobowanych społecznie stylów życia. Aczkolwiek znaczna część nastolatków i młodych dorosłych wyraża chęć posiadania potomstwa, to jednocześnie następuje systematyczny spadek urodzeń (depresja urodzeniowa) i świadoma rezygnacja z rodzicielstwa. Liberalizacja postaw wobec dobrowolnej bezdzietności może świadczyć, że rodzicielstwo dla dorosłych i dziecko dla rodziny nie stanowią kluczowych wartości. Posiadanie dziecka jest kalkulowane i porównywane z wartościami konsumpcyjnymi. Kwestie te warto odnieść do nastawień osób dorosłych wobec rodzicielstwa.

Z reguły rodzicielstwo redukuje się do wymiaru interpersonalnego, a doświadczenia rodziców ogranicza do opieki i wychowania potomstwa. Tymczasem dorosły pełniąc rolę matki lub ojca, nie tylko kreuje rozwój dziecka, ale doświadcza w związku z tym siebie jako autora opieki i wychowania. Istotne w tym kontekście są jego przeżycia związane z autopercepcją, samooceną, tożsamością rodzicielską, systemem przekonań i wartości. Tworzą one wymiar intrapsychiczny, który znacząco dopełnia aspekt międzyosobowy, pełniąc funkcję regulacyjną wobec działań podejmowanych wobec dziecka.

Biorąc pod uwagę zarówno wymiar interpersonalny, jak i intrapsychiczny rodzicielstwo zależy od czynników o charakterze podmiotowym (właściwości osób tworzących diadę rodzic-dziecko), relacyjnym (ustosunkowanie się rodzica do dziecka i dziecka do rodzica, jakość i częstotliwość interakcji w diadzie) oraz o charakterze kontekstowym (złożony system społeczno-kulturowy, w którym rodzicielstwo jest realizowane, w tym również interakcje lub ich brak z drugim rodzicem). Zważywszy na całokształt wzajemnie oddziałujących czynników, a przede wszystkim na dwupodmiotowe (dla dorosłego i jego potomstwa) konsekwencje aktywności rodzicielskiej, omówione zostaną trzy rodzaje stylów rodzicielskich: styl zaangażowany, wycofany i awersyjny.